

12.6.2014

Asianumero: 2014-00389
Viite: OKM/31/010/2014
Asia: Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle perusopetuslain 13 §:n ja lukiolain 9§:n muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

1. Nykytila

Tilastokeskuksen antamien tietojen mukaan muiden kuin evankelis-luterilaisen, ortodoksisen tai islamin uskonnon opetukseen osallistui 2 419 perusopetuksen oppilasta vuonna 2012. Tämä on 0,1 prosenttia kaikista perusopetuksen oppilaista. Lukiossa opetustarjonta on suppeampaa.

Kirkkohallitus katsoo, että näin pientä ryhmää koskevilla muutoksilla ei voida saavuttaa merkittävää taloudellista hyötyä valtion tai kunnan kannalta, mutta kyseisille oppilaille muutos on periaatteellinen.

2. Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi perusopetuslain 13 § ja lukiolain 9 § siten, että opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tulisi järjestää muiden uskontojen kuin evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen uskonnon oman uskonnon opetusta silloin, jos opetukseen oikeutettuja oppilaita olisi vähintään kymmenen. Kuten nykyisinkin, opetuksen järjestäminen edellyttäisi edelleen huoltajien pyyntöä. Voimassa olevan säännöksen mukaisesti vaadittava oppilasmäärä on kolme. Elämäkatsomustiedon osalta ryhmäkoko ei muutettaisi.

Kirkkohallitus pyytää korjaamaan toisen virkkeen luvussa Esityksen pääasiallinen sisältö muotoon: *Evankelis-luterilaista ja ortodoksista uskontoa tulisi edelleen opettaa, mikäli opetukseen osallistuvia olisi vähintään kolme.* Tällöin lause vastaa perustelulukujen sisältöä.

Yhtenä perusteena muutokselle esitetään muiden uskontojen opettajien heikkoa kelpoisuustilannetta, sillä vain alle viidennes näistä opettajista on kelpoisia. Kirkkohallitus pitää parempana ratkaisuna opettajien poikkeuskoulutuksen järjestämisestä nykyistä lievemmillä pohjakoulutusvaatimuksilla. Monikulttuurisuus on maassamme nuori ilmiö, ja maahanmuuttajataustaisten osuus korkeakouluopiskelijoissa kasvaa, kunhan heitä tuetaan valmistavalla lukiokoulutuksella alkuun. Tulevaisuudessa opettajarekrytointi pienryhmäisten uskontojen osalta vähitellen helpottuu.

3. Esityksen vaikutukset

Esitetyn kaltainen muutos poistaisi käytännössä katolisen uskonnon opetuksen kouluista kokonaan ja heikentäisi muidenkin pienryhmäisten uskontojen opiskelua pienissä kunnissa. Kuten esityksessä myönnetään, uskonnon opetuksessa on ensisijaisesti kysymys oppilaan ja opiskelijan oikeudesta.

Kirkkohallitus huomauttaa, ettei esityksessä ole tarkkaa tutkittua tietoa pienryhmäisten uskontojen opetuksen kustannuksista vaan on laskettu arvio suurimpien kaupunkien mukaan. Kustannusvaikutuksia ei ole arvioitu sille, että asianosaiset oppilaat siirtyisivät enemmistöuskonnon tai elämänskatsomustiedon opetusryhmiin. Kustannusarviot on tehty 11 vuosiviikkotunnin mukaan, joka kuitenkin perusopetuksen tuntijaossa on jo vähennetty kymmeneen vuosiviikkotuntiin syksystä 2016 alkaen. Kymmenen prosentin vähennys tulisi ottaa huomioon. Esityksessä korostetaan ehdotetun muutoksen vähentävän myös uskonnon opetuksen järjestämiseen liittyvää hallinnollista työtä.

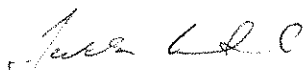
Kirkkohallitus pitää esitettyjä perusteluita toissijaisina, kun kysymys on vähemmistön oikeuksien toteutumisesta. Mikäli pienryhmäisten uskontojen opetusjärjestelyihin tarvitaan välttämätön muutos, saa tarjoamisvelvoitteen rajaa muiden uskontojen kuin evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen osalta nostaa korkeintaan viiteen oppilaaseen.

6. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kirkkohallituksen mielestä esitetty muutos vaarantaa perustuslain 6 p ja 11 p:n takaamien perusoikeuksien toteutumisen vähemmistöuskontoihin kuuluvien oppilaiden osalta. Lisäksi maahanmuuttajataustaisten oppilaiden kohdalla on muistettava oman uskonnon opetuksen kotouttava merkitys. Se on osoitettu myös viimeaikaisessa uskonnonpedagogisessa tutkimuksessa koskien islamin opetusta suomalaisissa kouluissa. **(Inkeri Rissanen: Negotiating identity and tradition in single-faith religious education. A case study of Islamic education in Finnish schools. Helsinki 2014)**

Lausunnon keskeinen sisältö:

Kirkkohallitus tiedostaa esityksen takana olevat haasteet pienryhmäisten uskontojen nykyisissä opetusjärjestelyissä, mutta pitää tärkeänä että ratkaisuja ei haeta keinoista, jotka ovat vähemmistö- ja maahanmuuttopoliittisesti arveluttavia. Sen sijaan tulisi kiireellisesti järjestää poikkeuskoulutusta sopivilla pääsyvaatimuksilla, jotta pienryhmäisiin uskontoihin saadaan riittävästi kelpoisia opettajia. Tämän lisäksi tulee tukea maahanmuuttajataustaisten nuorten tietä lukiokoulutuksen kautta korkeakouluopintoihin, jotta opettajarekrytointi tulevaisuudessa helpottuisi. Mikäli hallituksen esittämä muutos kuitenkin toteutetaan, tulee sen raja kohtuullistaa kymmenestä viiteen oppilaaseen.

Kansliapäällikkö Jukka Keskitalo

Kirkkoneuvos Pekka Huokuna